

Kend prisen på dit grovfoder

Omkostning: Med programmet FMS og gode registreringer kan produktionsøkonomien i grovfoderproduktionen beregnes ret præcist på den enkelte bedrift. Det er første skridt mod at reducere omkostningerne.

Af Peter Hvid Laursen, VFL-Kvæg og Michael Højholdt, VFL-Planteproduktion

De senere år har vi beregnet økonomien i grovfoderproduktionen for en del bedrifter. På bedrifterne i Grovfoderskolen udgjorde styk- maskin- og arbejdsomkostninger i grovfodermarken mellem 4.000 og 9.500 kr. pr. hektar om året i 2012. Der

er med andre ord stor variation - primært afhængig af udbytter, afgrødesammensætning, antal dyrkede hektar og maskinparkens beskaffenhed. Variationen understreger, at en omkostningsanalyse for langt de fleste bedrifter kan være et brugbart redskab til at afklare bl.a. følgende spørgsmål:
►Hvor kan jeg reducere mine kapacitetsomkostninger?

►Hvilke opgaver løser jeg selv billigt?
►Hvilke opgaver kan jeg med fordel udlicitere?
►Hvad er merprisen ved investering i nye redskaber?
►Hvilke muligheder ligger der i alternativ maskinanvendelse og afgrødevalg?
►Har jeg eventuelle forpagtninger, som burde opsiges?
Dermed fungerer analysen som et beslutningsgrund-

lag i forbindelse med udviklingsforløbet: Analyse > plan > iværksættelse > opfølgning. Og alene det, at man kender sine omkostninger ret præcist, gør, at fokus i det daglige er rettet mere på omkostningsjagten end ellers.

Hvad er en produktionsomkostningsanalyse?

Produktionsomkostningsanalysen tager afsæt i maskinparkens anvendelse på bedriften med opgørelse af:
►Stykomkostninger.
►Maskinomkostninger til den enkelte opgave.
►Produktionsomkostninger til maskiner og arbejde på

Produktionsomkostningsanalysen
tager afsæt i maskinparkens
anvendelse på bedriften.
Foto: Peter Hvid Laursen, VFL, Kvæg

mark- eller afgrødeniveau.

Analysen kan gennemføres på to forskellige niveauer.

►Et overordnet niveau (gennemsnitsomkostninger på ejendomsniveau, i store træk svarende til en grovanalyse).

►Et mere detaljeret niveau (omkostninger på afgrøde- eller markniveau).

For at opnå størst mulig nytteværdi anbefales det at udføre den mere detaljerede analyse ved brug af programmet FMS. En sådan analyse er et stærkt værktøj til at beregne og vurdere produktionsomkostninger i grovfoderproduktionen også ved vurdering af ændringer i sædskiftet. Man skal blot huske, at tallene kun er så gode som de forudsæt-

ninger, der ligger til grund for analysen og, at beregninger, der rækker langt ud i fremtiden, er behæftet med relativ stor usikkerhed.

Når det er sagt, er analysen et rigtigt godt grundlag for eftersyn af kapacitetsomkostninger og fastlæggelse af maskinstrategi fremadrettet. FMS er udsendt til mange kvægbrugsrådgivere og planteavl-konsulenter, som står klar til at hjælpe med beregningen. Som resultat af en detaljeret analyse får du beregnet:

►Omkostning for hver maskine, redskab, opgave og afgrøde.

►Første års omkostning samt gennemsnitsomkostninger over hver maskines levetid.

►Produktionsomkostninger for hver afgrøde inklusive stykomkostninger.

Disse tal kan du bruge til at vurdere, om en af arbejdsopgaverne skal udliciteres til maskinstation på grund af for høj pris eller travlhed på bedriften i den periode, hvor opgaven skal udføres.

Det kan også være, at en af maskinerne står for udskiftning på grund af alder. I den situation kan det vurderes, om bedriften fremover skal udføre opgaven med egne maskiner, eller om det vil være mere økonomisk at lade maskinstationen klare opgaven.

Du kan også oprette og sammenligne marker med forskellige udbyttepotentialer eller transportafstande og bruge analysen til at vurdere produktionsomkostningerne på markniveau.

Du kan desuden bruge analysen til at vurdere dækningsbidrag i marken og samarbejdsaftaler om markdrift samt sammenligne omkostninger med alternativer.

Oplysninger som indgår i analysen

Ved gennemførelse af en ana-

lyse tages der afsæt i oplysninger om maskiners anvendelse i marken – både egne og eventuelt andres maskiner. Egen maskinanvendelse opdeles i:

►Anvendelse i egen mark.

►Anvendelse uden for marken (for eksempel opgaveløsning i stald og skov).

►Anvendelse for andre (for eksempel høst for nabo).

Derudover angives omkostningerne til maskinstation.

Resultatet af analysen

Produktionsomkostningsanalysen giver svar på:

►Direkte omkostninger til dyrkning af de enkelte afgrøder.

►Omkostninger til de enkelte opgaver – første års omkostninger og gennemsnitsomkostninger over hver maskines levetid.

Hermed er det muligt at vurdere reelt dækningsbidrag 2 (DB2) på afgrøde- eller markniveau – og det er muligt at finde omkostningen til opgaver og vurdere mulig fortjeneste ved kørsel af maskinstation, køb af andre maskiner eller udlicitering af opgaver.

Sådan bliver analysen bedre

For at få det bedst mulige grundlag for at lave en retvisende analyse er det en god idé at gøre følgende:

►Lav en opdateret maskinliste med realistiske handelsværdier – tag afsæt i årsrapportens anlægskartotek.

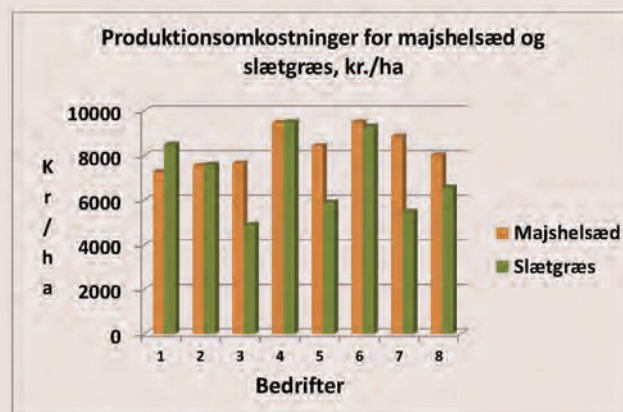
►Sørg for, at de dyreste maskiner får egen konto til kontering af vedligehold.

►Noter timetal for hver selv-kørende maskine mindst en gang om året – gerne en gang om måneden.

►Lav registreringer af kapacitet på opgaverne – gør det eventuelt som stikprøve nogle gange i løbet af sæsonen. Hvor mange hektar kan du pløje på 10 timer?

►Husk at notere timer på traktorer, der bruges til andre opgaver end lige marken. En høj samlet anvendelse sænker belastningen af kapitalomkostninger pr. time.

Figur 2

Som eksempel ses her resultatet af analyser udført for vores projektdeltagere i Grovfodermatchen og Grovfoderskolen beregnet som gennemsnitlige produktionsomkostninger ved dyrkning af slætgræs og majselsæd. Der er taget udgangspunkt i en timeløn på 170 kr. pr. time og en rente på fem procent p.a.
Der ses en betydelig variation i direkte produktionsomkostninger.